

'Time Extended / 1964-1978' bij Herbert Foundation in Gent

TOEN DE KUNSTWERELD NOG NIET DOORDRAAIDE

Herbert Foundation presenteert in haar eigen ruimtes in Gent 'Time Extended / 1964-1978', de eerste van een reeks omvangrijke en langdurige presentaties die de aanzet vormen voor een bestendiging van de collectie en het archief van de stichting. Herbert Foundation moet daarbij een oord van kritische reflectie en contemplatie worden rond de belangrijkste kunstenaars van de jaren zestig tot negentig van vorige eeuw.

Marc RUYTERS

Herbert Foundation, 'Time Extended / 1964-1978', tentoonstellingszicht met Carl Andre, '64 Lead Square', 1969, Carl Andre, 'Equivalent III (1966)', 1969, Mario Merz, 'Iglou 'If the hoar-frost grip thy tent, thou wilt give thanks when night is spent' (Ezra Pound)', 1978 en Gerhard Richter, '1024 Farben in 4 Permutationen', 1973, foto Philippe De Gobert © Herbert Foundation

'Time Extended' bevat werken van onder meer Carl Andre, Art & Language, Robert Barry, Joseph Beuys, Daniel Buren, Stanley Brouwn, Hanne Darboven, Jan Dibbets, Gilbert & George, Donald Judd, On Kawara, Joseph Kosuth, Sol LeWitt, Mario Merz, Gerhard Richter, Ed Ruscha, Gerry Schum, Niele Toroni en Lawrence Weiner. De presentatie wordt omkaderd door een ruime selectie archiefdocumenten die in dialoog treden met de getoonde werken. Vitruines met kunstenaarsboeken, catalogi, posters, uitnodigingskaarten en tijdschriften bieden een boeiende inblik in het nog veel grotere archief. Anton Herbert een zijn vrouw Annick zijn dan ook altijd gepassioneerde verzamelaars geweest. Maar Anton kijkt met gemengde gevoelens tegen de huidige tendensen in de kunstwereld aan.

"Ik zeg u: de kunstwereld draait door. Er wordt respectloos mee omgegaan, er zijn veel te veel tentoonstellingen en evenementen. Het gaat om het trekken van zoveel mogelijk volk. Terwijl de jongeren niet meer weten waar de kunst uit de jaren zestig en zeventig, en ook nadien, voor stond en staat. Daarom gaan we hier in de Herbert Foundation geen tijdelijke tentoonstellingen meer maken. Wat hier staat, blijft voor zeker drie jaar, met af en toe een aanvulling en verschuiving. En we nodigen iedereen uit om dat te komen bekijken en te doorgronden, ook via lezingen, master classes, rondleidingen, discussies en dies meer."

Anton Herbert, samen met zijn vrouw Annick bekend als één van de belangrijkste collectie-neurs in België én de bezielers van de Herbert Foundation in Gent, kondigt daarmee aan dat 'Time Extended / 1964-1978. Works and Documents from the Herbert Foundation' voorlopig de laatste 'temporaire' tentoonstelling is in de ruimtes aan de Coupure Links in Gent. Dat mag met een klein korreltje zout genomen: deze langdurende tentoonstelling gaat over de kunstwerken, documenten en archiefstukken die de Herberts verzamelden in de jaren zestig en zeventig, maar ooit – binnen drie jaar? – moeten ook de jaren tachtig en negentig aan bod komen. Maar die vroege jaren dus. Daar gaat de tentoonstelling over. Het is vooral een archief-tentoonstelling geworden, waarbij de rol van Lynda Morris, 'an important London critic' vanaf begin jaren zeventig (zo noemde Konrad Fischer haar, over wie straks meer), essentieel was. Lynda Morris, die de hele kunstevolutie in die jaren van dichtbij meemaakte en er over schreef

Herbert Foundation, 'Time Extended / 1964-1978', tentoonstellingszicht met Art 1 Language, 'Set of 10 Posters', 1977 en John Baldessari, 'Baldessari Sings LeWitt', 1972 (video), foto Philippe De Gobert © Herbert Foundation

in diverse kunsttijdschriften, ging de voorbije zomer door de gigantische archieven van Anton en Annick Herbert. Samen met de Herberts en Foundation-medewerkster Laura Hanssens maakte ze een selectie, die nu in 'Time Extended' te zien is, gecombineerd met een aantal 'fysieke' sleutelwerken uit die periode. In het gebouw aan de Coupure nemen al die archiefstukken vooral de begane grond in, de relevante beeldende kunstwerken uit die periode prijken op de eerste etage. Maar er zijn ook wisselwerkingen.

CONCEPT

'Time Extended / Distance Extended', waar de tentoonstelling haar naam aan ontleent, is een werk uit 1969 van Dam Graham. Het is een kleine tekening met vakjes, waarin Graham van een punt naar een steeds groeiende lijn gaat, daarmee de 'fascinating duality between an objective and subjective reading of time and space' releverend. De Herberts waren wild van deze conceptuele benadering van kunst, waarin het sacrale en unieke artefact plaats moest ruimen voor het idee, het concept, de kracht van tekst, van reflectie en her-denken.

Lynda Morris schreef een voor kunsthistorici en ware liefhebbers erg leeswaardige tekst in de catalogus bij de tentoonstelling. Daarin vertelt ze onder meer hoe ze de Herberts leerde kennen in december 1974: Anton & Annick Herbert kwamen het net door hen gekochte werk '64 Lead Square' van Carl Andre ophalen bij Konrad Fischer, toen galeri houder in Düsseldorf en een essentiële figuur in de uitwisseling van conceptuele kunst tussen de Verenigde Staten en Europa vanaf eind jaren zestig. Lynda Morris vertelt me: "De Amerikaanse kunstenaars, zoals Sol LeWitt, John Baldessari, Dan Graham en anderen, werden eerst bekend in Europa, en pas daarna in hun eigen land. Konrad Fischer speelde daar een essentiële rol in, maar ook Belgen als Annie De Decker van Wide White Space in Antwerpen en Fernand Spillemaeckers van galerie MTL in Brussel waren belangrijk. Spillemaeckers had filologie gestudeerd en was erg geïnteresseerd in teksten, van orthodoxe, joodse, islamitische en christelijke origine. Dat zie je op artistieke wijze vertaald in het werk van Lawrence Weiner, Robert Barry, Ed Ruscha, Marcel Broodthaers en anderen, wier werk hij in zijn galerie toonde." Lynda Morris, van Londense origine, raakte ge-

fascineerd door wat er zich afspeelde in de veelhoek tussen Düsseldorf, Keulen, Amsterdam, Rotterdam, Brussel, Gent, Antwerpen en Parijs. Daar ging de hedendaagse kunstscene in die jaren zestig en zeventig een eigen, sterk leven leiden: de genoemde steden waren voor kunstliefhebbers snel bereikbaar. Londen lag al wat verder: "Four hours on the Ostend-Dover ferry, with trains at either end". En zo leerde Morris, alleen al voor België, de collecties kennen van de Herberts, maar ook van André Goeminne, Roger Matthys en andere collectioneers.

POSTKAART

Morris neemt me mee door de tentoonstelling, waarbij het archief-aspect de hoofdrol speelt. Ze toont me een kaartje van Carl Andre, voor diens eerste expositie in Europa bij Konrad Fischer, met vooraan een minimaal raster dat naar zijn werk verwijst, achteraan de uitnodiging. Nu misschien triviaal, maar in dat jaar, 1967, revolutionair. Of een uitnodiging van Richard Long, ook alweer bij Fischer: het waren de eerste invitatie's op postkaart, die door Long in bulk besteld waren. Ook vele kunsttijdschriften liggen er (waar je eigenlijk in zou moeten kunnen bladeren, om te zien wie er over wie schreef): Studio International voor Europa, Avalanche voor de USA, Art & Project voor Nederland ...

Morris: "Het archief van de Herberts over die hele periode is gigantisch en fascinerend. Ik ben er maanden mee bezig geweest om het door te nemen. Ik vroeg hen ook of ze eigenlijk foto's hadden uit die periode, en toen kwamen ze met een fotoalbum af: daar vond ik de foto van Anton en

'De Amerikaanse kunstenaars, zoals Sol LeWitt, John Baldessari, Dan Graham en anderen, werden eerst bekend in Europa, en pas daarna in hun eigen land. Konrad Fischer speelde daar een essentiële rol in, maar ook Belgen als Annie De Decker van Wide White Space in Antwerpen en Fernand Spillemaeckers van galerie MTL in Brussel waren belangrijk'

Annick voor het Fridericianum in Kassel, tijdens de Documenta 5 in 1972. Achteraan, op het gebouw, prijkt de slogan van de Franse kunstenaar Ben Vautier: 'Kunst ist überflüssig'. Dat hebben we gebruikt als beeld voor deze tentoonstelling." 'Time Extended' is dan ook, we zeiden het al, vooral een archivarische tentoonstelling. Maar de aanwezige invitatie's, documenten, tijdschriften, foto's, affiches en nog veel meer wijzen op een ongelooflijk dynamische periode, toen de hedendaagse beeldende kunst gevolgd werd door slechts een handvol mensen. Dat is intussen grondig veranderd: het aanbod en het publiek is exponentieel gegroeid. Maar het is leerzaam om te zien hoe het allemaal begon. Dat wordt ook geïllustreerd door een aantal iconische werken die fysiek te bekijken zijn in deze tentoonstelling: van Carl Andre, Gerhard Richter, Gilbert & George, Mario Merz, Lawrence Weiner, Marcel Broodthaers en anderen.

En dan is er nog de 'trouville': bezoekers kunnen zich bij een eerste bezoek een kaartje aanschaffen met een omgekeerde Fibonacci-reeks, van 8 naar 1. Zo'n reeks ontstaat als je een getal laat groeien door er het vorige aan toe te voegen. Dus 1, 1, 2, 3, 5, 8 ... Met name de Italiaanse kunstenaar Mario Merz, goed vertegenwoordigd in de Herbert-collectie, liet zich in zijn werk inspireren door Fibonacci. Wie het kaartje bij een tweede bezoek aan de tentoonstelling toont, betaalt nog maar 8 euro, de volgende keer 5 euro, dan 3, dan 2, dan 1 euro. De reeks in omgekeerde volgorde dus. Anton Herbert: "Dus hoe meer je komt, hoe goedkoper het wordt. Is dat niet prachtig?"

'Time Extended / 1964 - 1978' loopt voor onbepaalde tijd in Herbert Foundation, Coupure Links, 62A Gent. Open voor individueel bezoek zo van 14-17 u. Dit bezoek is zonder gids en het maken van een reservatie hiervoor is niet nodig. Bezoekers kunnen elke zo 15 u. vrijblijvend aansluiten bij een rondleiding. Toegang 14 euro, studenten 8 euro. Voor groepsbezoeken en andere info: www.herbertfoundation.org